Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

2.3.2026

Eduskunta
hallintovaliokunta

Sisäministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poliisilain ja pakkokeinolain muuttamisesta (HE 193/2025 vp)

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä HE 193/2025 vp.

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poliisilakia ja pakkokeinolakia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poliisilaissa ja pakkokeinolaissa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhdenmukaisesti niin, että sääntely olisi tältä osin mahdollisimman samansisältöistä.

Esityksen tavoitteena on osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia myös muiden viranomaisten sääntelyn kanssa.

Asian tausta ja valmistelu

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen (HE 15/2025 vp) liittyvät lait Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta sekä muut siihen liittyvät lait. Lait ovat tulleet voimaan 1.9.2025. Esityksessä Rajavartiolaitokselle ehdotettiin muun muassa yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja sen laajentamisen toimivaltuuksia.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallintovaliokunnan saamasta selvityksestä ilmeni, että poliisilla ei ole oikeutta ehdotetun tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Valiokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan (mm. HaVM 1/2024 vp–HE 107/2023 vp) pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Hallintovaliokunta piti tärkeänä lähtökohtana Rajavartiolaitoksen tiedonhankinta- ja pakkokeinojen vastaavuutta poliisin ja Tullin kanssa. Lainsäädännön yhdenmukaistamistarve liittyy 1.9.2025 voimaan tulleeseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun muutoslakiin ja erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan toimivaltuuksiin poliisilaissa ja pakkokeinolaissa.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	 Kirkkokatu 12 Helsinki	 0295 480 171 +358 295 480 171	 09 160 44635 +358 9 160 44635	 kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäministeriön poliisiosastolla virkatyönä.

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntopalvelu.fi-sivustolla avoimessa lausuntomenettelyssä 5.9.–16.10.2025. Jatkovalmistelussa esitystä on muokattu lausuntojen perusteella siten, että erityisesti säätämisjärjestysjaksoa on täydennetty.

Esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilain 5 luvun 34 §:ää ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:ää peitetoiminnan laajentamisesta niin, että poliisilla olisi oikeus laajentaa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa sellaisten rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, joiden perusteella poliisilla on muutoinkin oikeus käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa.

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevassa päätöksessä on yksilöitävä peitetoiminnan kohteena oleva henkilö ja se poliisin tutkittavaksi kuuluva rikos, jonka estämiseksi tai selvittämiseksi yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa saadaan suorittaa. Toiminnan aikana on mahdollista, että yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan kohteena oleva henkilö paljastaa esimerkiksi tehneensä muunkin kuin päätöksessä mainitun tiedonhankinnan perusteena olevan rikoksen. Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa toteuttava poliisimies saisi täysin rajoituksetta päättää tiedonhankinnasta momentissa tarkoitetussa tilanteessa, menettäisivät tätä peitetoimintaa koskevat edellytykset merkityksensä ja päätöksen yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta tekisi tosiasiallisesti peitehenkilönä tietoverkossa toimiva henkilö. Tilanne voi olla joka tapauksessa yllättävä ja ainutkertainen siinä merkityksessä, ettei tiedonhankinta ole enää myöhemmin mahdollista.

Rikoksen, johon nettipeitetoiminta laajennetaan, tulisi liittyä välittömästi siihen rikokseen, jonka estämiseksi tai selvittämiseksi yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa toteutetaan. Uuden rikoksen tulisi olla myös sellainen rikos, johon lupa voitaisiin myöntää. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa päätös koskee törkeää huumausainerikosta ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että peitetoiminnan kohteen olisi perusteltua syytä olettaa syyllistyvän huumausainerikokseen, tai että tätä olisi syytä epäillä huumausainerikoksesta. Laajentaminen tulisi lisäksi kysymykseen vain tilanteessa, jossa uuden rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi olisi tarve yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan välittömään laajentamiseen. Jos peitehenkilö arvioisi, että asiassa päästäisiin myöhemmin uudelleen tulokselliseen tiedonhankintaan, ei tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa saisi välittömästi laajentaa.

Peitetoimintaa suorittavan poliisimiehen päätös olisi kirjattava ja se olisi myös saatettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen päätettäväksi.

Jos yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenisi, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän tai tätä olisi syytä epäillä nettipeitetoiminnan perusterikokseen, jonka estämiseksi tai selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saisi laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen koskisi kuitenkin sellaista henkilöä, joka ei ole alkuperäisessä yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevassa päätöksessä tiedonhankinnan kohteena. Laajentamisen ensi vaiheessa päätöksen tekijänä olisi peitetoimintaa tietoverkossa toteuttava poliisimies, jonka olisi kuitenkin saatettava asia ilman aiheetonta viivytystä peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä organisatorisia tai toiminnallisia vaikutuksia poliisin tai muiden esitutkintaviranomaisten tehtäviin. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennetään jo käytössä olevia peitetoimintaa koskevia toimivaltuuksia ja yhdenmukaistetaan sääntelyä suhteessa

Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin. Esitys on siten luonteeltaan oikeustilaa selkeyttävä ja yhdenmukaistava.

Esityksestä kuitenkin arvioidaan aiheutuvan joitakin vähäisiä käytännön vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Muutokset tulee huomioida poliisin ja muiden esitutkintaviranomaisten tietojärjestelmissä, joissa yksinomaan verkossa tapahtuvaa peitetoimintaa koskevat päätökset ja toimenpiteet kirjataan. Näiden järjestelmien osalta voidaan arvioida syntyvän vähäisiä teknisiä muutostarpeita ja niihin liittyviä maltillisia kustannuksia.

Lisäksi on mahdollista, että esitys edellyttää lyhytkestoista lisäkoulutusta ja sisäisten ohjeiden päivittämistä. Koulutus voidaan toteuttaa osana tavanomaista täydennyskoulutusta, eikä se edellytä uusia koulutusjärjestelyjä.

Ehdotuksella on myös myönteisiä vaikutuksia viranomaisten väliseen yhteistoimintaan. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välisten toimivaltuuksien yhdenmukaistaminen selkeyttää työnjakoa ja tehostaa yhteistyötä erityisesti rikostorjunnan rajapinnoissa.

Koska esitetyt muutokset eivät laajenna peitetoiminnan aineellisia edellytyksiä vaan täsmentävät niiden soveltamista, esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yksityiselämän suojaan tai muihin perusoikeuksiin verrattuna voimassa olevaan sääntelyyn.

Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Juha Tuovinen
poliisitarkastaja

Jakelu Eduskunta, hallintovaliokunta

Tiedoksi Mari Rantanen
Matti Sarasmaa
Heikki Tamminen
Timo Kerttula
Asseri Kinnunen
Jaana Söderman
Tiina Landström
Heidi Mäkiprosi
oikeus.sm@gov.fi
Poliisiosaston virkaposti